

Lausunto esitykseen laiksi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakiesityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja ehdotettavaa lakia sovellettavaksi yhdessä Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemia asumisperusteisia sosiaaliturvaetuuksia koskevien lakien kanssa.

Suomen nuoret lesket ry lausuu lakiesitykseen näkemyksensä seuraavaa:

Lakiluonnoksessa ei oteta kantaa eikä ehdoteta korjattavaksi lapseneläkeoikeuteen liittyvää epäkohtaa, jonka Suomen nuoret lesket ry on yhdessä Monimuotoiset perheet verkoston, Yhden Vanhemman Perheiden Liiton, Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Lastensuojelun Keskusliiton kanssa jo aiemmin saattanut asumisperustaista sosiaaliturvaa selvittäneen työryhmään tietoon. Kysymys on tilanteesta, jossa vanhempansa kuoleman kautta menettänyt lapsi voi jäädä kokonaan ilman tukea elatukseensa kuolleen vanhempansa asuinmaasta johtuen.

Tilanne syntyy, kun lapsi menettää kuoleman kautta vanhempansa, joka ei ole asunut Suomessa. Tällöin lapsella ei ole oikeutta lapseneläkkeeseen Suomessa. Kuolleen vanhemman asuinmaan lainsäädäntö saattaa olla sellainen, että sieltäkään ei eläkettä lapselle myönnetä. Suomen nuoret ry:n tiedossa on tapaus, jossa näin on käynyt EU- jäsenvaltiossa. Elatustukeen ei myöskään ole oikeutta, kun vanhempi on kuollut (Elatustukilaki 8 §). Tässä tilanteessa vanhempansa kuoleman kautta menettänyt lapsi jää kokonaan vaille tukea elatukseensa.

Ilman lapseneläkettä jäävät lapset ja heidän perheensä ovat eriarvoisessa asemassa suhteessa muihin leskiperheisiin ja myös muihin yhden vanhemman perheisiin, koska heiltä evätään elatustukikin. Tilanne on lapsen oikeuksien ja lapsen edun vastainen. Se on myös ristiriidassa niin perustuslain 6§:n kuin yhdenvertaisuuslakiin sisältyvän syrjinnän kiellon kanssa.

Kansanedustaja Aila Paloniemi teki aiheesta kirjallisen kysymyksen eduskunnalle 7.4.2017. Kirjallisen kysymyksen vastauksessa viitattiin asumisperustaista sosiaaliturvaa selvittävään työryhmään, joka selvittää lain muutostarpeita. Suomen nuoret lesket ry esittikin asumisperusteista sosiaaliturvaa selvittäneelle työryhmälle syksyllä 2017 aiemmin mainitun pyynnön käsitellä asiaa ja esittää tarvittavaa lakimuutosta epäkohdan korjaamiseksi. Nyt lausuntokierroksella olevassa lakiluonnoksessa ei ole mainintaa ko. tilanteesta.

Tilanne voidaan korjata muuttamalla elatustukilakia siten, että vanhempansa kuoleman kautta menettäneellä lapsella olisi oikeus elatustukeen niissä tilanteissa, joissa hän jää ilman lapseneläkettä. Vaihtoehtoisesti korjaus voitaisiin tehdä kansaneläkelakiin muuttamalla sitä siten, että lapsella olisi huoltajansa kuoleman jälkeen aina subjektiivinen oikeus Kelan maksamaan lapseneläkkeeseen riippumatta kuolleen vanhemman työskentely- tai asuinmaasta.

Lakia tulee muuttaa siten, lapsen oikeus tukeen elatukseensa vanhemman kuoleman jälkeen ei määriy kuolleen vanhemman asuinmaan perusteella vaan lapsen tilanteesta käsin. Hänellä tulee vanhempansa kuoleman jälkeen olla aina oikeus joko Kelan lapseneläkkeeseen tai elatustukeen.

Suomen nuoret lesket ry esittää tämän epäkohdan korjausta lisättäväksi lakiluonnokseen.

Jyväskylässä 13.8.2018

Suomen nuoret lesket ry

Sirpa Mynttinen, toiminnanjohtaja

sirpa.mynttinen@nuoretlesket.fi

puh: 044 3006477